

Makale Bilgisi

Türü: Araştırma makalesi
Gönderildiği tarih: 14 Nisan 2025
Kabul edildiği tarih: 15 Ağustos 2025
Yayınlanma tarihi: 25 Aralık 2025

Article Info

Type: Research article
Date submitted: 14 April 2025
Date accepted: 15 August 2025
Date published: 25 December 2025

Anahtar Sözcükler

Yorgunluk Toplumu; Tükenmişlik (Burnout); Byung-Chul Han; Küçük Şeyler

Keywords

Burnout Society; Burnout; Byung-Chul Han; La Belle Indifference

DOI

10.33171/dtcfjournal.2025.65.2.24

YORGUNLUK TOPLUMUNDAN KÜÇÜK ŞEYLER'E (2019) BAKMAK: BYUNG-CHUL HAN PERSPEKTİFİNDEN FİLM ÇÖZÜMLEMESİ

LOOKING AT LA BELLE INDIFFERENCE (2019) FROM BURNOUT SOCIETY: FILM ANALYSIS FROM THE PERSPECTIVE OF BYUNG-CHUL HAN

Gönül CENGİZ

Doç. Dr., Başkent Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi,
Film Tasarımı ve Yönetimi Bölümü, gonulcengiz88@gmail.com

Öz

21. yüzyıl kapitalizmi “tüketim ve üretim” etrafında oluşan, “meta”, “hizmet”, “çevrimiçi dünya” gibi kavramlarla yeni kapitalist gerçekliği yaşam biçimi olarak kabullenmektedir. Bu bağlamda post endüstriyel çağın insanı alışlagelmiş ihtiyaçlar hiyerarşisinde depresyon, dikkat eksikliği ve tükenmişlik sendromu gibi çeşitli hastalıklarla karşı karşıya kalmaktadır. 21. Yüzyıl toplumu disiplin toplumu yerine, başarı ve performansa odaklı çalışmayı ve yaşam şeklini önemsemektedir.

Çalışmanın kavramsal perspektifini oluşturan Yorgunluk Toplumu terimi Byung Chul Han tarafından geliştirilmiş ve paradoksal özgürlüğün tezahürü olan tükenmeyi (Burnout) merkezine almaktadır. Bu kapsamda araştırmamızın örneği olarak ele alınan Kivanç Sezer’in yönettiği Küçük Şeyler (2019) filmi tam da modern toplumdaki bireyin tükenmişliğini konu edinmektedir. Byung-Chul Han’ın kavramsal çerçevesinden film analiz edildiğinde performans toplumunda başarısız olan filmin ana karakteri Onur toplumu veya sistemi sorgulamak yerine başarısızlığından kendini sorumlu tutmakta ve utanç duymaktadır.

Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden biri olan metin analizi kullanılmıştır. Bu bağlamda film, daha önce plaza merkezli bir iş sahibi olup daha rahat bir yaşamın hayaliyle “mükemmele” ulaşmaya çalışan modern bireyin performans ve başarı gibi zorlamalar altında ezildiğini anlatmaktadır. Çalışmanın amacı sistemin getirdiği zorluklarla başa çıkmaya çalışan beyaz yakalı bireyin tükenerek kendisine yabancılaştırmayı anlatmaktadır.

Film analizinden elde edilen sonuç, çıkmaza saplanmış Onur gibi beyaz yakalı insanların içine düştüğü çaresizliği anlamamıza olanak tanırken, diğer taraftan da Byung-Chul Han’ın da vurguladığı yorgunluk toplumundaki bireylerin tükenmişliğine vurgu yapmaktadır.

Abstract

21st century capitalism accepts the new capitalist reality as a way of life with concepts such as “commodity”, “service”, “online world”, which are formed around “consumption and production”. In this context, people of the post-industrial age are faced with various diseases such as depression, attention deficit and burnout syndrome in the conventional hierarchy of needs. The 21st-century society values success and performance-oriented work and lifestyle instead of a disciplinary society.

The term Burnout Society, which constitutes the conceptual perspective of the study, was developed by Byung Chul Han and focuses on burnout as a manifestation of paradoxical freedom. In this context, the film La Belle Indifference (2019) directed by Kivanç Sezer, which is taken as an example of the research, deals precisely with the burnout of the individual in modern society. When the film is analyzed from Byung-Chul Han’s conceptual framework, Onur, the main character of the film, who fails in the performance society, blames himself for his failure and feels ashamed instead of questioning the society or the system.

Text analysis, one of the qualitative research methods, was used in the study. In this context, the film depicts the modern individual, who previously had a plaza-based job and tried to reach “perfection” with the dream of a more comfortable life, being crushed under the pressure of performance and success. The aim of the study is to describe the exhaustion and alienation of the white-collar individual who tries to cope with the difficulties brought about by the system.

The result obtained from the film analysis allows us to understand the desperation that white-collar people like Onur, who is stuck in a dead end, fall into, while on the other hand, it emphasizes the burnout of individuals in the exhaustion society emphasized by Byung-Chul Han.

Maaşlı işten kötü şey yok şu dünyada değil mi?
Doğru, maaşlı işten kötüsü yok.
John Huston, *The Misfits* filmi (1961)

Giriş

Endüstriyel devrimle beraber değişen çağ beraberinde yeni yaşam alışkanlarını da getirmiştir. Seri üretimin yaygınlaşması ile metalaşan dünyada üretim toplumu yerini tüketim toplumuna bırakmıştır. Baudrillard'a (1997, s. 226) göre tüketim süreci rekabeti artırmış ve bu süreçte hazların azamileştirmesi buyruğuna uyan bireylerde giderek büyüyen bir dengesizlik ortaya çıkmıştır. Bu birbirine zıt dinamikler bireyin parçalanmasına neden olmaktadır. Bu açıdan bakıldığında, yorgunluk modern insanın, varoluşun bu şartlarını edilgin bir biçimde reddetmesi olarak görülür (Pala, 2003, s. 102).

Kapitalizmin doğasıyla bütünleşen yeni yaşam formları sistemin devamlılığının sağlanmasında önemli çıktılardır. Byung Chul-Han da çalışmalarında bu yeni dünya düzeninin sorunlarına dikkat çekerek içinde bulunulan çağı eleştirmektedir. Neoliberal ekonomik politikaların sonucu olarak kapitalizmin yeni bir evreye geçtiğinin altını çizen Han (2019, s. 15-16), toplumun da bu doğrultuda şekillendiğini ve tüketimin çılgnlaştığını söylemektedir. Bu yeni yaşam kültürüne alışmaya çalışan modern birey toplum içinde her anlamda rekabeti arttırdığından, zamanla depresyona yakalanan ve bunun sonucu olarak tükenmişlik sendromu yaşayan insana dönüşmektedir. Yorgunluk toplumunun belirgin özelliği içinde tükenmişlik (burnout) bireyi zamanla değersiz ve başarısız hissettirmektedir.

Aydemir ve Ünsal'a (2023, s. 176) göre, *“modern insanı özgür birey olarak kodlayan algısal tanımlamaların altında yeni bir köleleştirme biçimini tedavüle soğan modernitenin ürettiği güncel toplum formasyonunda tersyüz edilmiş gerçeklik kurgusu kendini açık etmektedir”*. Bu bağlamda modern birey sürekli çalışan ve bu sömürü düzeni içinde ezilen biri olarak kendini tüketen, bunun beraberinde sürekli yorgun ve kaygılı olandır. Dolayısıyla kendi gerçekliğinden kopan birey topluma yalnızca burjuva penceresinden baktığında uyumlanabilmekte ve kapitalist düzen içinde tutunmak için birçok değerini hiçe saymaktadır. Aydemir ve Ünsal (2023, s. 176), neoliberal öznenin, tüketim olanaklarına erişiminin artırıldığını fakat bir arada yaşama becerisi törpülenmiş bir insan yığınının parçası haline geldiğinin altını çizmektedir.

Bu bağlamda Kıvanç Sezer'in yönetmenliğini üstlendiği "Küçük Şeyler" (2019) filmi, modern kentli bireyin tükenmişliğine odaklanmakta ve bu tükenmişlik üzerinden kapitalist sistemin eleştirisini sunmaktadır. Filmde işsizlik, sınıfsal kaygılar, tüketim alışkanlıkları ve performans toplumu gibi temalar karakterler üzerinden anlatılmakta ve izleyiciye mevcut sosyo-ekonomik yapının birey üzerindeki yıpratıcı etkileri aktarılmaktadır. Bu noktada film, Byung-Chul Han'ın "Yorgunluk Toplumu" kuramı bağlamında okunabilir. Filmdeki karakterler, bu kuramda tanımlanan modern birey profilini çağrıştırmaktadır.

Filmin ana temasından biri olan bireyin işsizlik süreci, geçimle ve yaşam standartlarıyla ilgili sıkıntılarının yanında- orta ve üst sınıftan işsizlerin durumunda, sınıfsal konum bu sıkıntıları görece katlanabilir kılarsa bile Bora'ya (2011, s. 69) göre, "önemli duygusal ve manevi krizlere yol açmaktadır. Öz değer duygusunun aşınmasına, hayatın ve varoluşun anlamını sorgulamaya varabilmektedir". Film, beyaz yakalı işsizlerin, tahsille edindikleri kültürün, sermayenin işe yaramaması, değersizleşmesi nedeniyle özel bir duygusal ve manevi yıkım yaşadıklarını göstermektedir.

Bu bağlamda filmin ana karakteri olan Onur, işsizliğin de vermiş olduğu duygusal süreçle beraber tükenmiş biri olarak hayatını sonlandırmayı düşünmekte ve zamanla halüsinasyonlar görerek kendi hakikatinden kopmaktadır. Emegine ve kendine yabancılaşan Onur, sistem içerisinde değersizleştirilmektedir.

Filmsel metin analiz yöntemi ile çözümlenen film, mizah unsurlarını da harmanlayan sistem eleştirisi olarak da değerlendirilebilir.

Çalışmada ele alınan kuramcılardan Baudrillard'ın tüketim eleştirisi, bireyin dışsal manipülasyonuna; Han'ın performans toplumu kuramı, bireyin içsel sömürüsüne odaklanırken, Foucault'un özne kavramı ise iktidar ve toplum ilişkisinde bireyin nasıl biçimlendiğine dair zemin sunar. Aynı zamanda Herbert Marcuse'ün, "sahte ihtiyaçlar" kavramı ile de kapitalist sistemin bireyleri nasıl denetim altında tuttuğuna değinilir. Bu kavramlar arasındaki bağlantılar, filmdeki karakterlerin ve sahnelerin çözümleriyle ilişkilendirilerek görünür kılınmıştır.

ÇALIŞMANIN PROBLEMİ, ARAŞTIRMA SORULARI VE YÖNTEMİ

Araştırmanın merkezine aldığı problem Byung-Chul Han'ın "Yorgunluk Toplumu" kavramının, filmde nasıl ele alındığıdır. Filmdeki ana karakter Onur, sistemsel baskıyı sorgulamak yerine başarısızlığı kişisel bir eksiklik olarak yorumlayarak öz saygısını yitirmekte ve içe kapanmaktadır. Performans, verimlilik ve

mükemmeliyet gibi normlar, Onur'un psikolojik çöküşünü hızlandırmakta; bu durum filmde hem görsel hem anlatısal araçlarla temsil edilmektedir.

Modern bireyin sistem içindeki uyum çabası, onu tüketim nesnelere ve statü göstergelerine bağımlı kılarak yabancılaşmasına neden olmaktadır.

Bu bağlamda araştırma birkaç soru etrafında yanıtlar aramaktadır. Bu sorular; 1) Kapitalist toplum yapısı içinde, performans ve başarı baskısı altındaki bireyin tükenmişlik durumu, sistemin kölesine dönüşen modern özne olan Onur'un üzerinde yarattığı kaygı, utanç ve yabancılaşma nasıl aktarılmaktadır? 2) Byung-Chul Han'ın "Yorgunluk Toplumu"nun kavramsal çerçevesi Onur'un yaşadığı bireysel çöküşle nasıl örtüşmektedir? 3) Filmde statü farkları, tüketim alışkanlıkları ve modern yaşam biçimi iç içe geçerek bireyin değersizlik duygusunu nasıl pekiştirmektedir?

Bu sorular çerçevesinde nitel araştırma yaklaşımına dayanan filmsel metin analizi yöntemi kullanılmıştır. Yöntem, filmin önemli sahneleri üzerinden incelenmesini, anlatısal yapısının çözülmesini, karakterlerin psikolojik gelişiminin yorumlanmasını ve görsel-işitsel göstergelerin anlam üretme biçimlerini analiz etmeyi kapsamaktadır. Filmsel metin analizi kullanılarak yapılan analizde, Onur'un yaşadığı varoluşsal kırılmanın performans toplumu içinde şekillendiği ve bu durumun yalnızlık, kaygı ve yabancılaşma olarak dışavurulduğu görülmektedir. Çalışmada kullanılan filmsel metin analizi, filmi yalnızca görsel bir çıktı olarak değil, aynı zamanda çok katmanlı bir anlatı ve anlam üretim aracı olarak ele alır. Analiz sürecinde özellikle filmde geçen orman banyosu sahnesi, alışveriş merkezinde Onur-Bahar çiftinin diyalogu, taksi sohbeti, yaşam koçluğu eğitimi ve zebra metaforu gibi öne çıkan sahneler seçilmiştir. Bu sahneler üzerinden; karakterlerin ruhsal durumları, sistemle ilişkileri, yabancılaşmaları ve tükenmişlikleri detaylı biçimde çözümlemeye tabi tutulmuştur.

Metin analizi, karakter ilişkileri, anlatı yapısı, görsel kompozisyon, replikler ve sinemasal göstergeler üzerinden gerçekleştirilmiş ve bu göstergeler sosyo-kültürel ve felsefi bağlamlar içinde yorumlanmıştır. Bu bağlamda *Küçük Şeyler*, hem sosyal gerçekçilik hem de modern bireyin sistem içinde var olabilme krizleri üzerinden okunabilir.

BURJUVA SINIFI VE SAHTE İHTİYAÇLAR

İngilizcede *bourgeoisie* kelimesi, Fransız tarihini anlatan bir terim olarak, ekonomik materyalizm ve hedonizme yönelmiş, kapitalist egemen sınıfın siyasal ve ekonomik çıkarlarını savunan bir toplumsal sınıfı ifade eder (Oxford sözlüğü, 1996).

Burjuvazi, emeği değer olarak gören ilk egemen sınıftır. Bütün ayrıcalıkları ortadan kaldıran ve emek sömürüsüne dayanmayan hiçbir değeri tanımayan burjuvazi egemen sınıf olarak kendi değerini tamamen emekle özdeşleştirmiş ve emeğin gelişmesini kendi gelişmesi haline getirmiştir. Meta ve sermaye birikimini sağlayan sınıf, emeği değiştirerek onun üretkenliğini karşılayarak doğayı sürekli olarak değiştirir (Debord, 2021, s. 115).

Daniel Bell'e göre (1976, s. 22), burjuva toplumu hasetin kurumsallaşmasıdır. Bu toplumu tanımlayan ihtiyaçlar değildir, isteklerdir.

“Burjuva toplumu çalışanlarını sağlıklı yaşam koşulları, güvensiz ücretler, fiziksel ve zihinsel tükenmişliğe mahkûm etmiştir” (Engels, 2015, s. 67).

19. yüzyılın sonlarına doğru sosyolog Thorstein Veblen (Cogito, 1997) *“burjuvazinin gerçek olsun veya olmasın sosyal statüsünü gösteriş amaçlı tüketim aracılığıyla ortaya koyduğuna işaret etmiştir; harcamalar ihtiyaç duyulan ürünler ve hizmetler yerine dikkat çekecek lüks ürünler ve boş zaman uğraşlarına yönelmiştir”*.

Debord'un (2021, s. 122) da vurguladığı gibi kendi zamanını sanki aslında çok sayıda eğlencenin ani geri dönüşümü gibi kendine gösteren bu çağ aynı zamanda şenliksiz bir çağdır. Sıradanlaşmış sahte şenlikler, diyalog ve bağış parodileri iktisadi harcamada bir fazlalığa yol açtığına, sürekli olarak yeni bir hayal kırıklığı vaadiyle telafi edilmesine rağmen, aslında sadece bir hayal kırıklığı yaratmaktan öteye geçememektedir. Gösteride modern ayakta kalma zamanı ne kadar az kullanılırsa, değeri de o kadar artar. Debord (2021, s. 169) aynı zamanda şehircilik;

Kapitalizmin, doğal ve insani çevreyi ele geçirmesi olarak görür. Mutlak hakimiyet şeklinde mantıklı olarak gelişen kapitalizm, artık uzamın tamamını kendi dekoruymuş gibi yeniden yaratabilir. Yaşamı bariz bir şekilde donduran şehircilikle tatmin edilen kapitalist ihtiyaç Hegel'in sözleriyle 'uzamın barışçıl bir aradalığının zamanın akışı içindeki sabırsız oluşum' üzerindeki mutlak üstünlüğü olarak ifade edilebilir.

Küçük Şeyler, İstanbul gibi bir metropolde geçmekte ve sahte ihtiyaçlar bağlamında filmin açılış sekansında 'orman banyosu' olarak adlandırılan aktivite gösterilmekte, Onur'un da o aktivite içinde olduğu görülmektedir. AVM sahnesinde ise Bahar'ın çay makinesini “ihtiyaç” olarak görmesi, Herbert Marcuse'ün (1990) Tek Boyutlu İnsan kitabında da bahsettiği “sahte ihtiyaçlar” kavramıyla örtüşür. Ona göre, tüketim odaklı kapitalist sistem bireylere gerçek ihtiyaçlarının yerine geçen

sahte ihtiyaçlar yaratarak onları sistemin tahakkümü altına sokar. Reklamların da teşvik ettiği bitip tükenmeyen harcama ihtiyacı, bireyi “ihtiyaç üretimine” ikna eder. Filmde Bahar karakteri de bu düzenin içinde hayatına devam ederken, Onur bu düzenin dışına itilmiş karakter olarak gösterilir.

Küçük Şeyler'de tasvir edilen burjuva sınıfına mensup çift (Onur ve Bahar) Debord'ın (2021) bahsettiği sömürülen emeklerinden elde ettikleri kazançları ile satın aldıkları lüks bir evde sıradan bir yaşam sürmektedir.

İnsanların saygısını kazanmak ve muhafaza etmek için yalnızca servete veya güce haiz olmak yetmez. Servetin veya gücün ispatlanması gerekir. Çünkü saygı sadece delil var ise gösterilir. Refahın kanıtı, yalnızca insanın önemini, başkalarına anlatmasıyla, onların gözünde kendisinin mühim olduğu duygusunu canlı ve uyanık tutmasıyla kalmaz; insanoğlu kendi halinden memnun olmasını sağlaması ve bu durumu koruması da minimum onun kadar faydalıdır.

Kültürün en aşağı evreleri dışında kalan evrelerinde, normal yapıda bir insan saygın bir çevrede bulunması ve adi işlerinden başışık tutulması ile rahatlık hisseder ve kendine saygısı artar. İnsanın alıştığı saygınlık ölçütlerinden zorla uzaklaştırılması, insanlık onurunun zedelenmesi olarak algılanır; hatta o toplumda yaşayanların onaylaması ya da onaylamaması yolunda her türlü bilinçli düşüncenin dışında bir şey olarak görülür (Veblen, 1997, s. 29).

Bu bağlamda filmin ana karakteri olan Onur kapitalizm içinde şekillenen beyaz yakalı olarak çalışmakta, yaşam koşullarını beyaz yakalının olması gerektiği şekilde ve saygınlıkta sürdürmektedir. Kendisi gibi beyaz yakalı olan eşi Baharla mutlu bir evlilik yürüten Onur'un durumu işten çıkarılmasıyla değişir. Bu süreci kabullenmeyen Onur, içinde bulunduğu durumu kimseye anlatamaz. Her gün işe gidiyormuş gibi evden çıkıp iş çıkış saatinde eve dönen Onur, uzun zaman 'çalışıyor' gibi davranır. Çünkü kapitalist bir dünyada birey kendi mesleki statüsüyle saygınlık elde eder ve onu kaybettiğinde de değersizleştiğini düşünür. Onur'un işini kaybetmesiyle maddi sorunlarla yüzleşen çiftin ilişkisi zaman içinde çözülemeyen çıkmaza sürüklenir. Bu noktada Foucault'un (2005) da altını çizdiği özne kavramı üzerinden filme bakıldığında Onur iktidar tarafından verilen kararlar pasif konuma itilmiştir. Çünkü Foucault'da (2005) özne toplumsal olanla beraber anılmakta ve toplum, onay mekanizması olarak öne çıkmaktadır. Böylece toplumda iktidar tarafından onaylanmış özne yüceltilmekte ve saygı gören güç haline gelmektedir.

Zamanla eşi Baharla arası bozulan Onur'un cinsel hayatı da pasifleşir. Onur, Bauman'ın da ifade ettiği kaygılı modern insana dönüşür ve aralarındaki bağlar zamanla kopukluğa neden olur. Belirsizlik içinde kaybolan Onur, modernitenin getirdiği düzen beklentisinin başarısız sonuçlarıyla iyice yalnızlaşır. Onur karakteri üzerinden modern bireyin sistem karşısında yaşadığı değersizlik ve anlamsızlık hisleri, Bauman'ın akışkan modernite kuramının toplumsal sonuçlarını ortaya koyar (Bauman, 2019). Filmde olaylar ağırlıklı olarak Onur'un perspektifinden izlenir. İşsizliğine aldırıyor gibi görünen Onur için gerçeklik algısı değişmeye başlamakta ve hayal ile gerçekliğin sınırları muğlaklaşmaktadır.

GÖNÜLLÜ KÖLELİK VE TAHAKKÜM İLİŞKİSİ

Neoliberal sermaye dünyası kiralık sevgili dünyasıdır.

Kapitalizm, yalnızca bir üretim biçimi olmanın ötesinde, bireylerin yaşamlarına yön veren ve biçimlendiren kapsamlı bir toplumsal sistem olarak öne çıkmaktadır.

Karl Marx'a göre;

Kapitalizm; insanları iradelerinden bağımsız olarak birbirleriyle 'belirlenmiş ve zorunlu' ilişkiler içine sokan, son derece karmaşık bir sosyo-ekonomik düzendir. Max Weber de aynı kanaattedir; kapitalizm, bireylerin kişisel seçimlerini cüceleştiren muazzam derecede güçlü, rasyonelleştirici, zorlayıcı 'gayrişahsi' bir entegre iktisadi sistemdir. Werner Sombart için de kapitalizm 'insanlar tarafından biçimlendirilen ve yaratıcısının faaliyetlerini onun iradesine başvurmadan etkileyen sistemdir (akt. Özel, 1994, s. 209-210).

Ücretli emeğin temel sosyal kimlik birimi olduğu bir toplumsal kültür, 20.yüzyıl boyunca, bütün dünyaya yayılmıştır. Mühendislik, mimarlık, hekimlik gibi 'burjuva' meslekler de ücretli emek rejimi içinde düzenlenme eğilimine girmişler. Büro işlerinin adım adım ilerleyen rasyonalizasyonu, memurluğun işçileşmesi sürecini başlatmıştır. Zaten beyaz yakalı teriminin doğuşu bununla alakalıdır. Bu ücretli emek toplumu formasyonu, işçi sınıfının aristokratik kesimlerinin toplumsal-kültürel hayat tarzı itibarıyla orta sınıflaşma eğilimiyle tamamlanmıştır (Bora, 2011, s. 29).

Modern dünyada köle-efendi ilişkisinin yerini patron-çalışan ilişkisi almaya başlamıştır. En genel anlamıyla patronluk, esir almak demektir ve kapitalist sömürü dışında "esir almak, bedenleri başkasının hizmetinde hareket ettirmeyi varsayar; dolayısıyla harekete geçirme, esir almanın kurucu endişesidir. Zira nihayetinde insanların aslen kendilerine ait olmayan bir arzuyu gerçekleştirmek uğruna eyleme geçmeyi kabul etmeleri gayet tuhaf bir durumdur" (London, 2014, s. 23). Bu noktada

filmde ister şirket yöneticileriyle yapılan iş görüşmelerinde, ister de patronun doğum gününde onu mutlu etmek için şirket çalışanları tarafından çekilen yapmacık ve komik videolarda Lordon'un bahsettiği o 'tuhaflık' fark edilmektedir. Bu anlamda filmde günümüz serbest ekonomi şartlarında beyaz yakalı olabilmek veya terfi edebilmek için her türlü yolu meşru gören bir performans toplumu zihniyeti temsil edilmektedir. Her şeyi kendilerine mübah gören bu zihniyet sahibi bireyler zamanla empati, merhamet, vicdan gibi insani duyguları da kaybetmektedir.

Çıkarlar arasında ilk sırada temel arzu'nun, yani iş bölümüne dayalı bir para ekonomisinde paraya erişimin sağladığı hayatın maddi olarak idame ettirme arzusunun tatmini yer alır (Lordon, 2014, s. 49).

Para denen arzu nesnesine olan bağımlılık, ücretli hizmetin zemini ve bütün iş sözleşmelerinin art düşüncesi hem işverenin hem de çalışanın farkında olduğu tehdidin temelidir. Tahakkümün ilk anlamı bir failin kendi arzu nesnesine ulaşmak için başka bir faili aracı olarak kullanma ihtiyacı olmasıdır. O zaman ücretli emek ilişkisinin bir tahakküm ilişkisi olduğu aşıkardır. Azad olmayı yeterince istemişse köle olması mümkün değildir. Dolayısıyla eğer köle ise bunun sebebi iradesinin olmayışıdır. Bu da köleliğin gönüllü olduğunu kanıtlar (Lordon, 2014, s. 32-33).

Buradan yola çıkarak filmin açılış sekansında gözü kapalı olan Onur, aynı zamanda kendisinin maddi ve ruhsal tatmininden başka her şeye kayıtsızdır; yani kendini saran ekonomik ilişkiler dünyasını 'görmemekle' gönüllü köleliğin de sembolik tasviridir.

PERFORMANS TOPLUMUNDA TÜKENMİŞLİK SENDROMU (BURNOUT)

"Tükenmişlik kavramı, ilk kez 1974 yılında Alman psikolog Freudenberger tarafından, iş hayatında yaşanan yıpranma, başarısızlık, enerji ve istek azalması ve karşılanmayan taleplerin oluşturduğu yüke bağlı olarak bireyin içsel kaynaklarında tükenme yaşaması hali olarak tanımlanmıştır" (Göktepe, 2016, s. 28). Maslach'a (2001) göre ise *"tükenmişlik; duygusal tükenme, duyarsızlaşma ve kişisel başarı hissi olmak üzere üç boyutta sınıflandırılmıştır. Başka bir deyişle, duygusal tükenme, duyarsızlaşma ve düşük kişisel başarı hissi, işi gereği insanlarla yoğun ilişki içinde olanlarda görülmektedir"*.

Tükenmişlik, genel olarak düşünüldüğünden daha yaygındır ve bireyin işlevselliğinin her yönünü etkileyebilir, kişiler arası ve aile ilişkileri üzerinde zararlı bir etkiye sahip olabilir ve genel olarak hayata karşı olumsuz bir tutuma yol açabilir.

Modern disiplin toplumundan farklı olarak günümüzün performans toplumuna profesyonellik, sürekli kendini geliştirme ve performansını artırma buyrukları ile kişinin kendisi ve başkalarıyla girilen sürekli rekabet etme süreci hakimdir. Kendi kendilerinin girişimcileri olarak tanımlanabilecek performans öznelereinden müteşekkil bu toplumda herkesin her şeyi yapabilme ve her şey olabilme konusundaki inancı ve motivasyonu oldukça yüksektir (Aydemir ve Ünsal, 2023, s. 185).

21. yüzyılın toplumu bir disiplin toplumu değil, başarı ve performansı endeksli bir çalışma ve yaşama toplumdur (Han, 2016, s. 93). *“Yabancı sömürünün yerini insanın kendini sömürmesi, alır; başarı ve randıman öznesi kendini ayakta duracak hale kalmayınca yedeğini sömürür, şiddet bu yolla kendine yönelir. Sömüren aynı zamanda sömürülendir. Fail bizzat kurbandır”* (Han, 2016, s. 94). Kapitalist üretim sürecine katılan herkes hem fail hem kurbandır; kurban ve failin örtüştüğü yerde direniş artık mümkün değildir. Bu paradoksal, özgürlüğün patolojik tezahürü tükenmedir, *Burnout*'tur (Han, 2016, s. 123). Tükenmişlik hem ana karakter olan Onur'da hem de eşi Bahar'da görülmektedir. Onur yaşamı boyunca maddi anlamda sorun yaşamamış, annesi tarafından şımartılarak büyütülmüş biri olarak düştüğü bu durumu kabul etmekte zorlanır ve gerçeklerden kaçır.

Neoliberalizm için işsizlik gayri iradi veya gayri ihtiyari bir durum, kapitalist aksiyomatiğin asli bir bileşeni değildir; ya bireysel bir tercihin, aylıklığın marjinal faydasını yeğlemenin bir sonucudur ya da işgücü piyasasındaki maliyetlerin yüksekliğinin veya emek rejiminin katılığının yarattığı geçici bir durumdur (Bora, 2011, s. 21).

Neoliberal performans toplumunda başarısız olan kişi, toplumu ya da sistemi sorgulamak yerine başarısızlığından kendini sorumlu tutar ve utanç duyar. Neoliberal rejimin kendine has zekâsı burada kendini gösterir. Sisteme karşı direnişe izin vermez. İnsanın kendine yönelttiği bu saldırganlık, sömürülmesini devrimci değil, depresif yapar. Dolayısıyla bugün kendi ihtiyaçlarımız için değil, sermaye için çalışıyoruz. Herkes sermayenin diktatörlüğü altındadır (Han, 2019, s. 16).

Bu bağlamda filmde Onur, işten kovulduğu gerçeğini Bahar'a yolları ayırmak olarak açıklarken, çalıştığı işte mutsuz olduğunun da altını çizmektedir. Buna karşılık eşi Bahar “kim mutlu ki işinden” cevabını vererek kapitalist düzende insanların sırf maddi kazanç elde etmek için istemediği işlerde çalışmaya mecbur olmasının kabullenişini ifade etmektedir. Han'ın (2016, s. 41-42) da vurguladığı gibi,

Başarıya ve performansa odaklı çalışan, yorgun ve depresif özne kendinden bıkmıştır. Kendinden yorulmuş, kendinden ve kendiyle savaştan bitkin düşmüştür. Geç modernitenin başarıya ve performansa odaklı yaşayan ve neredeyse sonsuz imkanlara sahip öznesi, yoğun bağ kurmaktan acizdir. Depresyonda insanın kendisiyle olan bağları dahil, tüm bağları kopar”.

Bu bağlamda filmin ana karakteri olan Onur, zamanla aldığı ilaçların da etkisiyle hayal ve gerçek arasındaki ayrımı yapmakta zorlanır. Sürekli zebra belgeseli izleyen Onur, zebralara olan düşkünlüğünü dile getirirken aslında kendi gerçekliğinden uzaklaşarak hayal dünyasına geçiş yapar.

Depresyon ve Burnout gibi *“durumlarda insan kendine şiddet uygular ve kendini sömürür. Dışsal şiddetin yerini içeride üreyen bir şiddet almıştır ki bu, ilkinden çok daha ölümcül bir durumdur. Zira bu şiddetin kurbanı kendini özgür zannetmektedir”* (Han, 2016, s. 46).

Han’a göre,

İnsan lükse yönelik bir canlıdır. Lüks esas anlamıyla bir tüketim pratiği değildir. Daha ziyade zorunluluktan arınmış bir hayat biçimidir. Özgürlük olarak lüks, tıpkı oyun gibi, ancak çalışmanın ve tüketimin dışında söz konusu olabilir. Bu anlamda çileciliğe komşudur. Gerçek mutluluk, başıboşluktan, gönül rahatlığından, bolluktan, anlamını yitirmiş olandan, fazlalıktan, gereksiz olandan kaynaklanır (2019, s. 59-60).

Filmde de Onur’un işten kovulduğu günün akşamı çift, sanki bu durum normalmiş gibi davranarak dışarıda yemeğe gider, sarhoş olur ve taksiyle eve dönerler. Takside çok neşeli olan Onur ve Bahar, ne olursa olsun kendi lüks tüketimlerinden mahrum kalmak istemediklerinin de mesajını vermektedir. Çünkü Han’ın tarif ettiği gibi çift, başıboş bir mutlulukla gerçek kapitalist dünyanın acımasızlığından kaçmak istemektedir. Tam da Baudrillard’ın (2012, s. 90) da ifade ettiği üzere, *“sistem insanlara emekçiler (ücretli emek), tasarrufçular (vergiler, ödünç almalar) olarak değil, ama gitgide daha çok tüketiciler olarak ihtiyaç duymaktadır”*.

Taksi sahnesinde taksicinin daha önce su arıtma cihazı satın şimdi taksicilik yapması üzerine "abi iş iştir, bugün bunu yarın başkasını yaparız, bir şekilde ekmeğimizi kazanıyoruz" söylemine karşılık Onur’un "iş sadece iş değildir, senin kimliğindir" sözleri film boyunca karakterimizin kendisi ve iş dünyası ile imtihanı olur.

YORGUNLUK TOPLUMU

Tıpkı evrensel bir açlık sorunu olduğu gibi evrensel bir yorgunluk sorunu olduğunun altını çizen Baudrillard (1997, s. 224), yerleşik ve denetlenemez yorgunluğun zengin toplumlara özgü olduğunu ve endüstri öncesi toplumların en önemli sorunu olmayı sürdüren açlık ve kıtlığın aşılmasından kaynaklandığı düşüncesindedir.

“Depresyon dikkat eksikliği, hiperaktivite bozukluğu, sınırda kişilik bozukluğu veya tükenmişlik sendromu gibi nöronal hastalıklar başlamış olan 21. yüzyılın patolojik manzarasını tayin etmektedir” (Han, 2023a, s. 9). Tükenmişlik sendromu, aynının aşırılığından kaynaklanan Ben’in aşırı ısınma sonucu yanıp tükenmesidir (Han, 2023a, s. 17).

Günümüz toplumu artık kliniklerden, tımarhanelerden, hapishanelerden, kışlalardan ve fabrikalardan oluşan disiplin toplumu değil; bunların yerini fitness salonları, ofis kuleleri, bankalar, havaalanları, alışveriş merkezleri ve gen laboratuvarlarından oluşan bambaşka bir toplum almıştır.

21. yüzyıl toplumu artık bir disiplin toplumu değil, performans toplumdur. Sakinleri de artık itaat özneleri değil, performans özneleri olarak adlandırılmaktadır. Çalışma ve performans toplumu özgür bir toplum değildir. Yeni zorlamalar üretir. Efendinin kendisinin de bir çalışan köle haline geldiği bir topluma doğru götürür. Bu zorlanma toplumunda herkes kendi çalışma kampını yanında taşır. Bu çalışma kampının özelliği, kişinin aynı anda hem mahkûm hem gardiyan hem kurban hem fail olmasıdır. Böylelikle kişi kendi kendisini sömürür, bu şekilde sömürü tahakküm olmadan da mümkün hale gelir (Han, 2023a, s. 35).

Bu bağlamda *Küçük Şeyler*’de beyaz yakalının günlük rutini içinde yer alan bazı yeni trend alışkanlıklar da mizahi yolla eleştirilmektedir. Günümüzde popüler olan sağlıklı yaşam ve doğal beslenme rutini, orman banyosu gibi yeni wellness (esenlik) trendleri, yaşam koçluğu gibi kişisel gelişim programları, samimiyetten uzak ilişkilerin olduğu plaza kuleleri, takım elbiseli şirket çalışanlarının patronlarına yaranabilmek için girdikleri türlü çabalar film boyunca eleştirilmektedir. Gündelik hayat içinde yapılan bunca çaba, kendi beraberinde yorgunluk toplumundaki tükenmişliği de getirmektedir. Filmin ana karakteri Onur’un içinde bulunduğu gerçeklerden kaçmak için uğraştığı yaşam koçluğu eğitimi buna örnek gösterilebilir. ‘Yönetici’ ve ‘önder’ kelimelerinden türettiği ‘yönder-insan’, kısaca ‘y- insan’ olmayı

öğreten bir yaşam koçunun kursuna katılan Onur için hem eğitmen hem de katılımcılar ‘tuhaf’ gelmektedir. Bu eğitime kendini kaptıran küçük burjuvaziye garipseyen Onur, onlara *İlaç mı kullanıyorsunuz?* diye sormaktan kendini alıkoyamamaktadır (Liktör, 2019). Onur’un katıldığı yaşam koçluğu kursu, neoliberalizmin bireye sunduğu sahte kurtuluş yollarından biridir. Bu sahne, kişisel gelişim adı altında sunulan ancak bireyi daha fazla sistem içine çeken yeni disiplin mekanizmalarını da açığa çıkarmaktadır.

Tükenmişlik duygusunun yaygınlık kazanmasıyla, yorgunluk artık yalnızca kol emeği (mavi yakalı) işçiler için doğal görünen fiziksel yorgunluk olarak değil, beyaz yakalılar yani üst kademelerde çalışanlar için de geçerli olan doğal bir durum haline gelmiş gözükmemektedir. Böyle bir olgu, yorgunluğun tek başına fiziksel bir olgu olmayıp sosyal bir nitelik taşır hale geldiğini de göstermektedir (Özel, 2003, s. 82).

Han’a (2023a, s. 36) göre beyaz yakalılar, tıpkı akut depresyon geçiren kişiler gibi bütünüyle hissiz hale gelmekte ve artık birçok gerçeklik arasında bile ayırım yapamayan tükenmiş bir deri bir kemik kalmış tutuklular olarak yaşamlarına devam etmektedirler.

Filmimizin ana karakteri Onur’a bakıldığında, işten çıkarılmasına duygusal olarak tepki vermez ve sonrasında da gerçekliğinin bulanıklaşması ile sık sık zebra halüsinasyonu görmeye başlar. Filmde zebra metaforu yaşadığı topluma ait olamayarak arada kalmış Onur’un simgeselleşmiş halidir. Aynı zamanda Deleuze ve Guattari felsefesi üzerinden okuma yapıldığında sabit kimliklere sıkıştırılamayan varoluş biçimlerine vurgu yapılmaktadır (Deleuze, Guattari, 1990). Zebra, çizgilerden oluşan varlığıyla Onur’un sabitlenmiş kimliğinden kaçışını sembolize etmektedir. Deleuze’ün kaçış çizgileri, yersizyurdsuzlaşma ve göçebe oluşu kapitalizm gibi sistemler tarafından kodlanıp sabitlenen bedenlere yönelik bir çıkış yoludur (Erkan, 2019, s.2641).

Artık plaza çalışanı olmayan Onur hem kendinden hem de sistemden kaçmaktadır. Zebra metaforu Onur’un zihnindeki çatışmaları yabancılaşma ve kaygı kavramları ile ilişkilendirerek modern insanın parçalanmış ruh halini yansıtmaktadır.

YORGUNLUK TOPLUMUNDA KENDİNE YABANCILAŞMA VE KAYGI

Para kazanma ve daha lüks yaşam standartlarına ulaşmak için daha çok çalışması gerektiğini düşünen geleneksel insan için kapitalist sistemde fazlaca çalışma ve çabalama duygusu önem arz etmektedir. Marx'ın ifade ettiği yabancılaşma duygusu bu çalışma hırsı altında insanı hem kendinden hem emeğinden hem de doğadan uzaklaştırmaktadır.

Yabancılaşma modern gündelik hayatlarımızın sürekli var olan bir koşuludur ve kapitalist toplumlarda yaşam kendimizi gerçekleştirme anlarıyla yabancılaşma hallerinin karmaşık bir bütününden oluşur (Tılıç, 2003, s. 70).

Bugün yeni bir yabancılaşma biçimi ortaya çıkmaktadır. Artık söz konusu olan dünyaya ya da emeğe yabancılaşma değil, yıkıcı bir kendine yabancılaşma, yani kendi kendinden yabancılaşmadır. Performans öznesi kendini, örneğin kendi bedenini optimize edilecek işlevsel bir nesne olarak algıladığı anda tedrici olarak kendine yabancılaşır. Bu kendine yabancılaşma, olumsuzluğun eksik olması nedeniyle fark edilmeden sürüp gider. Anoreksiya bulimia ya da beslenme bozukluğu, artan kendine yabancılaşmanın semptomlarıdır, insan sonunda artık kendi bedenini hissedemeyecek hale gelir (Han, 2023b: 48). Tıpkı karakterimiz Onur gibi absürt şekilde zebralara yakınlığını dile getirerek kendi bedenine ve hakikatine yabancılaşmaktadır.

Karl Marx'a göre,

Nesneye sahip olmak öylesine bir yabancılaşma olmuştur ki, işçi ne kadar fazla nesne üretirse kendisi o kadar azına sahip olabilir ve kendi ürününün sermayenin egemenliği altına o kadar girer. Şeyler dünyanın artan değeriyle doğrudan doğruya orantılı olarak insanlar dünyası değersizleşir. Emek yalnızca meta üretmez kendini ve bir meta olarak işçiye de üretir ve bunu meta ürettiği oranda gerçekleştirir (2017, s. 75).

Marx (2017, s. 76-78) işçi hayatını nesne olarak görür; *“yani artık hayatı kendine değil nesneye aittir. Dolayısıyla bu etkinlik ne kadar fazla olursa işçinin nesnelerden yoksunluğu da o kadar artar. Emeğinin ürünü kendisi değildir. Dışsal emek, insanı kendine yabancılaştıran emek, kendini kurban etme, alçaltmadır”*. Dolayısıyla işin işçiye değil başka birine ait olması işçinin çalışırken kendine değil başkasına ait olmasıdır. Film bağlamında da bakıldığında, Onur gibi beyaz yakalıların ürettikleri emek kendilerine değil şirket patronlarına aittir; dolayısıyla Onur gibi burjuva sınıfı mensupları zamanla ürettikleri emeğe de yabancılaşır.

Yabancılaşma, enformasyon ve sermaye dolaşımını hızlandırmanın önünde bir engel teşkil ettiğinden bugün istenmeyen bir durumdur. Emek ilişkilerindeki yabancılaşma nedeniyle çalışanın kendini gerçekleştirme mümkün değildir. Çalışanın işi, sürekli bir kendi gerçekleştirilmesinin/edimselleşmesinin yitimidir (Han, 2023b, s. 47). Bu noktada Onur gibi diğer beyaz yakalı şirket çalışanları da Demir Bey gibi patrondan bıkmalarına rağmen aldıkları aylık ücret karşılığında bu işe mecbur kaldıklarından mevcut iktidara boyun eğmek zorunda kalır. Bu da beraberinde beyaz yakalı kesimi tükenmişlik (burnout) sendromuna itmektedir. Ve bu sendromdan çıkabilmek adına sunulan kişisel gelişim eğitimleri de kapitalist sistem içinde yine sistemin kendi çıkarlarına hizmet edecek şekilde dönüştürülmektedir. Yani insanın kendisine yabancılaşması farklı yollarla yine de kendine yabancı hale gelen başka bir formla karşısına çıkmaktadır.

“Maaşa bağımlı çalışma ilişkisinin devam etmesini sağlayan bütün etmenler arasında piyasadaki yabancılaşma içerdiği karakteristik duygular bakımından en güçlü etmendir. Çok dar bir yelpaze de olsa piyasadaki malların bollaşması, arzunun uygulama alanlarının durmaksızın bölünmesine yol açar” (Lordon, 2014, s. 50).

Arzulanan nesneler mevcut alım gücünü aşıyor da kredi mekanizmaları yardımıyla cazip hale getirilir ve bu borçlanma, kederli duygular doğurur. Böylelikle ücretli emeğe dayalı bağımlılık, yakın gelecekte bekleyen geri ödemelerin yarattığı baskılar yüzünden iyice artar. Bilindiği gibi 20 yıl boyunca ücretli çalışmak zorunda kalacak yeni yuva kurmuş gençlerin’ aldığı konut kredisinden daha güçlü bir toplumsallaştırma mekanizması yoktur (Lordon, 2014, s. 52).

Bu bağlamda Onur’un uzun zaman iş bulamaması beraberinde borçların ödenmesindeki zorluklara ve alışık oldukları üst orta sınıf burjuva yaşam standartlarının da düşmesine neden olmaktadır.

Bora’ya (2011, s. 91-92) göre, eğitilmiş orta sınıftan birinin işsiz kalması, ‘aşağı düşme’, proleterleşme, yoksullaşma ihtimaline işaret eder. Dahası bu özne kabarık bir ben’e sahip olabilen, kendini çok değerli ve her şeyden önce sahip olduğu diplomalar, mesleki donanım ve nitelikler ile tanımlayan bir öznedir. Tam da böyle bir öznenin ‘işe yaramaz’ sayılması durumu veya sayılma ihtimali ile karşılaşması onun kendilik imgesini ve faillik hissini sarsan, psikik olarak ciddi etkileri olabilen bir şiddettir. Kendini bağımsız ve hükümran bir özne gibi tasavvur etmeye meyilli bu özne için tam da bu statü tehdit altındadır. Nasıl işe son verilme görüşmesi bir işe yaramazlık ilanı ise, her iş başvurusu ve görüşmesi de bir değerlilik testidir; sahip

olunan nitelikler her defasında yeniden değerlendirilmeye tabi tutulur. Bu süreç içinde bulunduğu ekonomik açmazlarla başa çıkmaya çalışan Onur, gitgide akıl sağlığını yitirmekte ve kaygı düzeyi artan Onur intiharı düşünmektedir.

Günümüzde birçok insan, başarısızlık, geride kalma, yanlış yapma veya hatalı karar verme gibi kaygılarla yüzleşmektedir. Ayrıca, beklentileri karşılayamama endişesi de oldukça yaygındır. Bu tür kaygılar, sürekli başkalarıyla kıyaslama yapıldığında daha da artmaktadır (Han, 2023b, s. 41).

Kaygıyı tetikleyen şey, öncelikle yabancı, tekinsiz ve bilinmeyendir. Heidegger'e göre kaygı var olanlardan bambaşka deneyimlenen *hiçlik* karşısında uyanır. 'Herkes' (Das Man) toplumsal uyumluluğu cisimleştirir. Bize nasıl yaşamamız, nasıl davranmamız, algılamamız, düşünmemiz ve yargılamamız gerektiğini buyurur. Herkes nasıl tadını çıkarıyorsa biz de o şekilde tat ve haz alırız (akt.Han, 2023b, s. 35). Belirli bir nesne karşısında ortaya çıkan kaygı bizatihi varlık karşısında duyulur. Kaygı, bütün varoluşu ele geçirip sarsar (Han, 2023a, s. 42). Film bağlamında içine düştüğü çaresizliğe çözüm bulmaya çalışan Onur, yaşam koçunun da vurguladığı kendi bireysel yetersizliğine odaklanarak sorunun kaynağını sistemde değil, kendisinde aramaktadır. Kapitalizmde var olan sosyo-ekonomik faktörleri göz ardı eden bu kişisel gelişim metotlarına eleştiri getiren filmde, insan reel dünyanın sorunlarından ve gerçeklerinden uzaklaştırılmak istenmektedir.

Bulgular ve Sonuç

Vahşi kapitalizmin acımasızlığına vurgu yapan film bu çark içinde sisteme hizmet eden her sınıf için tehlike arz etmektedir. Hangi sınıfa ait olursa olsun bir zaman geldiğinde sisteme hizmet anlamında yapılan hataların sonucu olarak sistemin onları cezalandıracağı mesajı verilmektedir. Emekleri sömürülen birey işlerini kaybetmenin devamı olarak da tükenmiş bir durumda, içinde bulunduğu çaresizliğine çözüm aramaktadır. Kaygı düzeyi artan modern insan, çözümü kapitalist sistem içinde aramak yerine, yine de sistemin mecbur kıldığı farklı kişisel gelişim yollarına başvurarak halletmeye çalışmaktadır.

Onur karakteri de bu sistem içinde kendine göre nitelikli iş bulamamasının kaynağını güvencesiz kapitalist düzende görmek yerine kendi başarısızlığına yönelmektedir. Böylece zamanla hem kendine hem de doğaya yabancılaşan Onur, tükenmişliğin de getirdiği sonuç olarak intihar etmeyi düşünür. Uzun zaman iş bulamayan Onur, eşi Bahar tarafından vurdumduymazlıkla suçlanmaktadır. Onur'un hayata karşı kopukluğu, eşi ile aralarındaki cinselliği de bitme noktasına

getirmiştir. Evin hem iç hem de dış işlerine koşturan Bahar, zamanla severek evlendiği Onur'u terk eder. Arkadaşlarından da maddi ve manevi destek görmeyen Onur, ruhsal bunalımla iyice içine kapanarak hayatın gerçekliğinden uzaklaşır. Maddi değerlerin kayboluşu ile manevi değerleri sarsıntıya uğrayan bireyin hayatında oluşan dengesizlikleri, ana karakter Onur'un temsilinde aktaran *Küçük Şeyler* beyaz yakalının açmazlarını yalın dille izleyicisine göstermektedir. Anlatılan bu durumlarla filmde acımasız kapitalist sistemin insanı cezalandıran tarafına da dikkat çekilmektedir.

Çalışmanın araştırma soruları üzerinden elde edilen bulguları özetlendiğinde; 1) *Küçük Şeyler*, Yorgunluk Toplumu'ndaki bireylerin başarısızlıklarını ve hayatla başa çıkma mücadelesinin sonunda tükenmişlik sendromu yaşamasını ana karakter Onur temsilinde absürt bir dille aktarmaktadır. Alışık olduğu tüketimden mahrum kalma endişesi, işsizlik ve sosyal statü kaygısı, Onur'un içsel dünyasında bir varoluş bunalımına dönüşmektedir. İşini kaybettikten sonra yaşadığı değersizlik hissi, kariyerini kendini ispatladığı kimlik ölçüsü olarak görmesiyle birlikte derinleşmekte; bireyin sadece ekonomik değil, sembolik olarak da sistemden dışlandığını göstermektedir. Burada işsizlik yalnızca maddi bir yoksunluk değil, modern toplumda görünmez olmanın travmasıdır. 2) Performans ve başarılı olma baskısı Onur karakteri bağlamında filmde güçlü bir şekilde işlenmiştir. Başarısızlığı sistemle değil, kendisiyle ilişkilendirmesi, disiplin toplumunun içselleştirilmiş kontrol mekanizmasını yansıtır. Onur işsiz kalma durumundan utanır ve suçluluk duyar, böylece sessizleşerek içselleştirdiği otoriteye maruz bırakır kendisini. 3) Byung-Chul Han'ın "Yorgunluk Toplumu" kavramı, Onur karakteri özelinde kendini gösterir. Han'a göre modern özne, dışsal baskılarla değil, özgürleştiğini sanarak kendi üzerinde kurduğu baskılarla tükenmektedir. Onur, dışsal bir zorlamayla değil, kendi içindeki "başarılı olma mecburiyetiyle" hareket eder. Dolayısıyla çöküşü dışsal değil, içselleştirilmiş bir performans rejiminin sonucudur.

Sınıfsal konum, tüketim alışkanlıkları ve modern yaşam biçimi, bireyin tükenmişliğini pekiştiren diğer unsurlardır. Film boyunca çay makinesi sahnesi, rezidans yaşamı ve Bahar karakterinin burjuva sınıf görünürlüğüne dair ısrarı, bireyin statü temelli kimlik arayışını ve bunun beraberinde getirdiği varoluşsal yükleri açığa çıkarmaktadır. Tüketim, sistem içinde var olmanın bir aracına dönüşmekte; bunun dışına itilen kişi ise, yalnızlaşmakta ve kendine yabancılaşmaktadır.

Film, aynı zamanda sadece Türkiye’de değil sistemi kapsayan her yerde orta sınıf burjuva ailenin tüketim kalıplarına ve burjuva sınıfının içinde kalabilmek için kurdukları ideallere de eleştirel gözle bakmaktadır.

Kapitalist çarkın içinde sürekli dönen, hayatını belli standartlarda yaşamaya çalışan bu küçük burjuva sınıfı aslında her gün neredeyse hepimizin içinde bulunduğu acımasız dünyayı da izlettirmektedir bizlere. Byung-Chul Han’ın “Yorgunluk Toplumu” tanımı, Onur’un içsel kırılmalarında başarı ve performans adı altında kendini tüketmek olarak gözlemlenmektedir. Bu anlamda modern birey, dışsal bir baskı altında ezilmek yerine statü merkezli kimliğini inşa edebilmek için hırslarına yenik düşmektedir. Zamanla kendisine ve etrafına yabancılaşan modern insan, yaşamın yorgunluğunun altında ezilmekte ve bu çağın hastalığı olan depresyonla başa çıkmaya çalışırken yitip giden kimliğini de bulmaya çalışmaktadır.

Bu çalışmanın sonucu özetlendiğinde; *Küçük Şeyler*, performans baskısı altında ezilen bireyin yabancılaşma, kaygı ve tükenmişlik durumunu anlatan ve bu yönüyle Han’ın kavramsal çerçevesiyle okunabilecek bir filmidir. Aynı zamanda sistemin içselleştirilmiş denetim mekanizmalarını ve bireyin “gönüllü kölelik” durumunu gözler önüne sermektedir. Filmdeki sahnelerin örneklerle ve kuramsal bağlarla çözümü, bu çalışmanın hem teorik hem sinemasal dengesini daha okunabilir kılmaktadır.

Summary

The changing age with the industrial revolution has brought with it new living habits. The modern individual who is trying to get used to this new culture of life is turning into a person who suffers from depression and burnout syndrome as a result of increased competition in every sense of society. Burnout is the distinctive feature of the fatigue society makes the individual feel worthless and unsuccessful over time.

The modern individual, as someone who is constantly working and oppressed in the capitalist order of exploitation, is a self-consuming individual who is also constantly tired and anxious. Therefore, the individual, detached from his or her own reality, can only adapt to society from a bourgeois perspective and disregards many of his or her values in order to survive in the capitalist order.

In this context, *La Belle Indifference*, directed by Kivanç Sezer, focuses on the life of a modern urban individual suffering from burnout syndrome and criticizes the ruthlessness of the capitalist system through the individual. While showing the ambitions of the bourgeois class, Kivanç Sezer also conveys to the audience that being marginalized within this class is seen as equivalent to worthlessness and failure.

Onur works as a 'white-collar worker' shaped within capitalism and maintains his living conditions in a respectable manner as a white-collar worker should. Having a happy marriage with his wife Bahar, who is a white-collar worker like him, Onur's situation changes when he is laid off from his job. Onur, who does not accept this process, cannot explain his situation to anyone. Leaving home every day as if he was going to work and returning home at rush hour, Onur pretends to be 'working' for a long time. Because in a capitalist world, the individual gains prestige with his/her professional status and when he/she loses it, he/she thinks that he/she is worthless. After Onur loses his job, the couple faces financial problems

and their relationship drifts into a deadlock that cannot be resolved in time. The events in the film are mainly seen from Onur's perspective.

Onur thinks of ending his life as a person who is burnt out with the emotional process caused by unemployment and in time he breaks away from his own reality by hallucinating. Alienated from his labor and himself, Onur is devalued within the system.

The film represents the mentality of a performance society that sees any means as legitimate to become a white-collar worker or to be promoted in today's free economy conditions. Individuals with this mentality, who see everything as permissible for themselves, lose human emotions such as empathy, compassion and conscience over time.

The personal development trainings offered to the white-collar worker in order to get out of the exhaustion syndrome are turned into profit within the capitalist system to serve the system's own interests. In other words, the alienation of human beings from themselves appears in different ways in another form that is still alien to themselves.

In *La Belle Indifference*, some new trendy habits in the daily routine of the white-collar people are also criticized in a humorous way. Today's popular healthy living and natural nutrition routine, new wellness trends such as forest bathing, personal development programs such as life coaching, plaza towers with relationships that are far from sincerity, and the various efforts of company employees in suits to be good for their bosses are criticized throughout the film.

The labor produced by white-collar workers like Onur belongs not to them but to the company bosses, so members of the bourgeois class like Onur become alienated from the labor they produce over time.

Text analysis, one of the qualitative research methods, was used in the study. In this context, the film depicts the modern individual, who previously had a plaza-based job and tried to reach "perfection" with the dream of a more comfortable life, being crushed under the pressure of performance and success. The aim of the study is to explain the alienation of the white-collar individual who tries to cope with the difficulties brought by the system by becoming burnt out.

As a result of the film analysis, *La Belle Indifference* conveys in an absurd and humorous way the failures of individuals in the Burnout Society and the burnout syndrome at the end of the struggle to cope with life through the representation of the main character Onur. The film, which allows us to understand the desperation of white-collar people like Onur who are stuck in a dead end, also sheds light on the problems of the bourgeois class. This petty bourgeois class, constantly spinning in the capitalist wheel, trying to live their lives at certain standards, actually shows us the cruel world that almost all of us live in every day. Modern man, alienated from himself and his surroundings over time, is crushed under the fatigue of life and tries to find his lost identity while trying to cope with depression, the disease of this age.

Kaynakça

- Aydemir, M. A. ve Ünsal, R. (2023). Parazit Toplum: Yorgunluk Toplumunda Hakikati Örselemek. *İnsan & Toplum*, 14(1), 171-195, DOI: 10.12658/M0727
- Baudrillard, J. (1997). *Tüketim Toplumu*. (H. Deliceçaylı ve F. Keskin, Çev.). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Bauman, Z. (2019). *Akışkan Modernite*, (S. O. Çavuş, Çev.). İstanbul: Can Yayınları.
- Bell, D. (1976). *The Cultural Contradictions Of Capitalism*. New York.

- Bora, T., Bora, A., Erdoğan, N. ve Üstün, İ. (2011). *Boşuna mı Okuduk? Türkiye’de Beyaz Yakalı İşsizliği*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Debord, G. (2021). *Gösteri Toplumu*. (A. Ekmekçi ve O. Taşkent, Çev.). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Deleuze, G. ve Guattari, F. (1990). *Kapitalizm ve Şizofreni 1- Göçebebilimi İncelemesi: Savaş Makinesi*, İstanbul: Bağlam Yayınları.
- Engels, F. (2015). Burjuvaziyi Açıkça Toplumsal Cinayetle İtham Ediyorum. *Sosyoloji Kitabı* (T. Göbekçin, Çev.) içinde (s. 66-68). İstanbul: Alfa Yayınları.
- Erkan, Ü. (2019). Gilles Deleuze felsefesinde temel kavramlar ve yeni toplumsal hareketler. *OPUS–Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 13(19), 2627-2652. DOI: 10.26466/opus.589030
- Foucault, M. (2005). *Özne ve İktidar*. (I. Ergüden ve O. Akınbay, Çev.). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Göktepe, A. K. (2016). *Tükenmişlik Sendromu: Tüketmeyin, Tükenmeyin*. İstanbul: Nesil Yayınları.
- Han, B. C. (2023a). *Yorgunluk Toplumu*. (S. Yalçın, Çev.). İstanbul: İnka Kitap.
- Han, B. C. (2023b). *Ötekini Kovmak: Günümüzde Toplum, Algı ve İletişim*. (M. Özdemir, Çev.). İstanbul: Ketebe Yayınları.
- Han, B. C. (2019). *Psikopolitika: Neoliberalizm ve Yeni İktidar Teknikleri*. (H. Barışcan, Çev.). İstanbul: Metis Yayınları.
- Han, B. C. (2016). *Şiddetin Topolojisi*. (D. Zaptçıoğlu, Çev.). İstanbul: Metis Yayınları.
- Liktor, C. (2019). Küçük Şeyler: Böyle Yaşıyoruz Artık. *Altyazı Dergisi* (Aralık). <https://altyazi.net/yazilar/elestiriler/kucuk-seyler-boyle-yasiyoruz-artik/>
- London, F. (2014). *Kapitalizm, Arzu ve Kölelik*. (A. Terzi, Çev.). İstanbul: Metis Yayınları.
- Marcuse, H. (1990). Tek boyutlu insan: İleri işleyim toplumunun ideolojisi üzerine incelemeler. (A. Yardımlı, Çev.). İstanbul: Idea Yayınları.
- Marx, K. (2017). *1844 El Yazmaları*. (M. Belge, Çev.). İstanbul: İletişim Yayınları.
- Maslach, C., Schaufeli, W. B. ve Leiter M. P. (2001). Job Burnout. *Annual Review Of Psychology*, 52, 397-422.
- Oxford İngilizce Referans Sözlüğü (2. bs.). 1996.

- Özel, M. (1994). *Birey, Burjuva ve Zengin*. İstanbul: İz Yayıncılık.
- Özel, H. (2003). Yorgunluk, Çalışma Yaşamı Ve Küreselleşen Dünya. *Yorgunluğun Halleri* içinde (s. 81-97). S. Candansayar (Ed.). Ankara: Peday Yayınları.
- Pala, Ş. (2003). Hommo Fessus'un Uzun Süren Yolculuğu. *Yorgunluğun Halleri* içinde (s. 97-109). S. Candansayar (Ed.). Ankara: Peday Yayınları.
- Sezer, K. (Yönetmen). (2019). *Küçük Şeyler* [Film]. BKM Film.
- Tılıç, H. R. (2003). Bir Toplumsal Yorgunluk Hali: Yabancılaşma. *Yorgunluğun Halleri* içinde (s. 67-73). S. Candansayar (Ed.). Ankara: Peday Yayınları.
- Veblen, T. (1997). The Theory of the Leisure Class. *Cogito*, 35-67.